

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY
Posudek bakalářské práce

Autor: Adéla Blažková

Studijní obor: Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání

Název práce (česky/anglicky): Postava čerta v pohádkách / The Character of Devil in Fairy Tales

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Jelínek, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Petra Macháňová

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, cílem, anotací, obsahem a závěrem	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie	B
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy, interpretace a argumentace	B
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	B
Struktura práce (výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků), dodržení ortografické a gramatické normy, bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	B

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A,B,C,D,E,F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Vyjádření vedoucího práce k antiplagiátorské kontrole:

Celková podobnost činí 28 %, což je poměrně hodně, ruční přezkoumání však plagiát neodhalilo – vysoká míra podobnosti je dána blízkostí k pracím Alexandry Čekanové, Lenky Nesměrákové a Moniky Dostálové na podobné téma a s využitím podobné sekundární literatury.

Hodnocení práce – návrh klasifikačního stupně: B

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Postava čerta není v pohádce jen funkčním prvkem, ale může nést i silný sociální (či dokonce politický) náboj. To lze pozorovat i na změnách v jeho uchopení, zejména v průběhu 20. století, kdy dochází k postupnému přechodu ke směšnosti (Drda) a pozdější určité rehabilitaci čerta. Silný sociální náboj mají ale samozřejmě i jiné postavy, jako například anděl nebo šlechta. Je v tomto ohledu podle autorky čert nějak výjimečný?

2. Má podle autorky práce postava čerta budoucnost, nebo je spíše dědictvím minulosti, vyčerpala se a v nových autorských pohádkách a příbězích pro děti začne být nahrazována jinými postavami, například démonem pod vlivem hororu či skřetem a čarodějem pod vlivem fantasy literatury?

3. Objevuje se u pohádkových čertů nějaký specifický způsob vyjadřování, kterým by se tyto postavy odlišovaly od ostatních? Čertovské postavy mohou mít na jednu stranu blízko ke zvířatům, na druhou stranu k nadpřirozeným, či dokonce posvátným silám. Obě tyto skupiny postav v literatuře někdy užívají svérázných

způsobů komunikace, konkrétně u čertů a ďáblů lze pak někdy pozorovat jakousi bábelskou „čertovskou mluvu“ (u Joyce například *Kočka a čert*) – objevuje se něco podobného ve zkoumaných pohádkových textech, nebo je tento motiv spíše potlačen?

Další poznámky k práci, kritické připomínky:

Práce příliš nereflektuje dosavadní výzkumy na tomto poli, shrnující pohled by přitom mohl být velice zajímavý. Také z individuálního hlediska bych očekával, že pokud byla před třemi lety obhájena na stejné katedře práce na podobné téma, která si dokonce jako jedno ze zkoumaných děl vybrala stejný text, bude mít autorka novější práce se s tímto textem nějak vyrovnat – ať už kriticky, nebo souhlasně. Lze například pozorovat, že proti práci Alexandry Čekanové je v práci Adély Blažkové psychoanalytické pojetí víceméně potlačeno. Nelze však odhadnout, zda je to dáno v první řadě jiným, samostatně zvoleným metodologickým přístupem, nebo zda jde o vědomou reakci a snahu uchopit látku jinak.

Jak naznačuje vyšší míra podobnosti v rámci antiplagiátorské kontroly, obě práce někdy zakládají své úvahy na stejných sekundárních zdrojích, byť v dílčích otázkách docházejí k jiným závěrům – zatímco podle starší práce nemá rozbití zrcátka souvislost s narcisismem, v práci Adély Blažkové je tento interpretován jako Florimónovo definitivní odmítnutí sebestřednosti.

Za hodnotné považuji závěrečné srovnání obou zkoumaných pohádek „tělo na tělo“, kdy jsou vedle sebe postaveny jednotlivé prvky vyprávění a koncepty. Za pozornost stojí například rozdílné pojetí zla: zatímco u Boženy Němcové je čert v zásadě služebníkem spravedlnosti a nutnou součástí světa, u Čecha je peklo spojeno s nespravedlivým ubližováním a lze jej jednoznačně odsoudit. V tomto smyslu se jedná o dvě odpovědi na prastarou otázku po původu zla a text by v tomto místě mohl přejít až do teologického či filosofického komentáře. Nevyčítám mu však, že to nedělá.

Z hlediska jazykového a typografického je práce na nadprůměrné úrovni, jen výjimečně se objevují překlepy či drobné omyly, jako je například zdvojení čísla podkapitoly na s. 31. Styl textu je v zásadě v pořádku, a i přes občasnou strohost některých vět, které jsou možná zbytečně postaveny samostatně, naplňuje požadavky na akademickou práci. Na jednom místě lze narazit také na oslovení čtenáře, což je pro odbornou práci nestandardní postup: „Popíši jeho vzhled, seznámím Vás s jeho tradičními vlastnostmi a s dalšími rysy, které jsou pro postavu čerta typické.“ (s. 14)

Za drobný stylový problém by bylo možné považovat také skutečnost, že popis pověrečných či prototypických pohádkových čertů místy vyznívá, jako by se jednalo o historické skutečnosti, například: „Bylo je možné zahnat peřím, křížem, modlitbou, svčenou vodou či posvěcenými předměty. Také neměli rádi, když někdo v jejich přítomnosti používal slova související s pobožností, například pozdrav Pánbůh, zaplat Pánbůh a podobně.“ (s. 17) Z kontextu je jasné, že jde o lidové představy a pohádkové čerty, ale na úrovni stylu by působilo lépe, kdyby byla rovina fikce výrazněji odlišena.

Datum a podpis vedoucího práce: 21. 6. 2024